

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים זי"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

הגיליון התורני אורי וישעי פרשת בא

כניסת שבת: 16:34

יציאת השבת: 17:41 לדעת ר"ת: 18:14

בתם פז - מאוריס א' הפרשה

עטרת פז

שכר לעובדים

וַיִּשְׁאַלוּ מַמְצְרִים בְּלִי כֶסֶף וּבְלִי זָהָב וּשְׂמֵלֹת (יב, לה)
 הגמרא בסנהדרין (צא.) מספרת שפעם אחת באו מצרים להידיין עם היהודים אצל אלכסנדר מוקדון. טענו המצרים: הכתוב אומר: "וַיִּשְׁאַלוּ מַמְצְרִים בְּלִי כֶסֶף וּבְלִי זָהָב וּשְׂמֵלֹת", מכאן שעליכם להחזיר לנו את הכסף ואת הזהב שנטלתם מאיתנו. התנדב גביהא בן פסיסא להתייצב לפני אלכסנדר מוקדון כדי להשיב למצרים; ואמר לחכמים: תנו לי רשות ואלך ואדון עמהם, אם ינצחוני, אמרו להם הדיוט, איש פשוט, ניצחתם; ואם אני אנצח אותם, אמרו להם תורת משה רבנו ניצחה אתכם. נתנו לו רשות והלך ודן עמהם. אמר להם: מהיכן אתם מביאים ראיה? אמרו לו: מן התורה. אמר להם: אף אני לא אביא לכם ראיה אלא מן התורה, שנאמר: "וּמוֹשֶׁב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בְּמִצְרַיִם שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה" (יב, מ). תן לנו שכר של ששים ריבוא ששעבדתם אותנו במצרים במשך 430 שנה. אמר להם אלכסנדר מוקדון: החזירו לו תשובה. אמרו לו: תנו לנו זמן שלשה ימים. נתן להם שהות. בדקו ולא מצאו תשובה. מיד הניחו שדותיהם, כשהן זרועות וכרמיהם, כשהם נטועים ו...ברחו.

התפלין והקשר של ישראל לה' ס

תּוֹרָה אַחַת יְהִיָּה לְאַזְרַח וְלִגְר הִגֵּר בְּתוֹכְכֶם (יב, מט)
 מתי צריך ליישם מצוה זו? כשיגיעו בני ישראל לארץ כנען היא ארץ נחלתם. למצוה זו יש משמעות חזקה בעם ישראל. מצות מתן זכויות לגר ולתושב ומצות שחרור העבדים, חזרת פעמים מספר בתורה. כאן כבר נקבעו חוקי שחרור העבדים. כאן אנו רואים כי נצטוונו על קשר מוחשי בסוף הפרשה בין בני ישראל לבין אלהיו על כך נאמר: והיה לאות על-ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך (יג, ט). מדובר בקשר ממשי של התפלין על ידינו ובין עינינו. כשהתפלין מכילים את הדברים המהווים את עיקרי האמונה של כל אדם מישראל עם הקב"ה שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. מצות התפלין איננה קשורה למקום המצאו של אדם מישראל, אם בארץ או בחו"ל. זו מצוה אישית שחלה על האדם מישראל בכל מקום שהוא ימצא, שנאמר: ושמרת את החקה הזאת למועדה מימים ימימה. (יג, ע) זו היא החוליה המקשרת כל אחד מישראל לאלהי ישראל ולתורה. מצוה התפלין נועדה לחזק את הקשר של ישראל עם אלוקי ישראל - ולאמונה בהי"ת.

הגאון בעל משך חכמה זי"ע מבאר הפסוק מפרשתנו: גם האיש משה גדול מאד בארץ מצרים בעיני עבדי פרעה ובעיני העם (יא, ג) אדם זוכה לכבוד אצל הבריות כתוצאה משתי סיבות:

(א) מעוצם חכמה של הנכבד ומידותיו האלוקיות והנהגתו הנפלאה; ותחילת כבודו מגיע מ'החכמים והאצילים שבעם היודעים להוקיר חכמתו; ומתוך כך יתפרסם שמו אח"כ גם אצל ההמון, ויעריצוהו גם הם.

(ב) פרסומו מתחיל אצל ההמון המספר עליו סיפורי נפלאות בלתי טבעיים, ומגודל פרסומו אצל ההמון הוא עושה כנפיים גם אצל הנבונים בעם, ובכך הוא מתעלה לאדם אלוהי. משה רבנו - הנהגתו הבלתי טבעית היתה אלוקית באמת, שהרי הוא נקרא איש האלקים, וע"י האותות והמופתים שעשה במצרים נחרדו ההמון, נבעתו, חיל אחזתם. אך משה רבנו ע"ה נתפרסם תחילה אצל החרטומים והשרים שראו את הנהגתו הטבעית, חכמתו וענוותנותו, ולכן אמרו עליו כי זה האיש משה - משה האמתי - ומבלעדיו אין ראוי להיקרא איש.

ופירוש הפס' הנ"ל יהיה: גם האיש משה מצד אנושיותו והנהגתו הטבעית גדול מאוד, תחילה בעיני עבדי פרעה השרים, ש'הבינו חכמתו והפליאו הנהגתו, ואח"כ התפרסם גם בעיני העם כבעל מופתים. חכמתם ובינתם של חכמי ישראל לדורותיהם היתה עילה להערצה מצד הגויים.

במסכת עבודה זרה (דף סה.) מובא שם שהאמורא רבא הוצרך לעלות לשר נכרי אחד ולדבר איתו לטובת הכלל. עלה ומצאו מתענג במרחץ של ורדים. שאלו השר: אתם, היהודים, כלום יהיו לכם תענוגות כאלו לעתיד לבוא? ענה לו: שלנו יהיו טובים משלכם, שכן עליכם יש אימת מלכות, ועלינו לא תהיה אימת מלכות לעתיד לבוא. תמה השר: איזו אימת מלכות יש עלי? - ותוך כדי דיבור בא שליח להבהילו אל המלך. כשראה השר את המופת הגלוי התפעל ואמר: מי שחושב עליכם רעה: תיפקע עינו הרעה! ענה רבא ואמר: אמן! ופקעה עינו של אותו שר.

ד"ת לעי"נ הגה"ק רבי נסים פרץ בן סוליקה זצ"ל
 לעי"נ ר' מרדכי ניזרי בן סוליקה ז"ל

הליכות מלבי

נושא: הטמנה בשבת

קומי אורי - סיפור לשבת

לפני הגאון ר' יעקב הכהן זי"ע, ראב"ד ג'רבא, הגיע מוסלמי ותינה לפניו את צרתו: "אשתי ביקשה לבקר בבית אביה, ואני לא הרשיתי לה לעשות כן. ולאחר שהפצירה בי רבות, לקחתי פרי רימון לידי והתחלתי לאכול ממנו, ואמרתי לה: אני מרשה לך ללכת אל אביך, אבל את חייבת לשוב הביתה לפני שאסיים לאכול את כולו, ואם תאחרי - ואללה - את מגורשת ממני. והיא לא שבה הביתה, עד שגמרתי לאכול את הרימון; ולפי הדת שלנו אני חייב לגרשה, והיא אסורה עלי, עד שתתגרש ותינשא לאיש אחר". מובן מאליו שהמוסלמי לא רצה להיפרד מאשתו, והוא בכה על מר גורלו וביקש את עצת הרב. חכם יעקב הרגיע אותו ואמר לו: "יש לי פתרון בעבורך. מטבעו של פרי הרימון שגרריו נופלים ארצה בשעת האכילה; ואם כן, אין ספק שגם אצלך אירע כך; ומכיוון שנפלו גרגרים מתחת לשלחן, הרי אתה עדיין לא סיימת לאכול את הרימון, ומכאן שאשתך מותרת לך"... נדהם המוסלמי מחכמתו של הרב, ופנה לביתו ומצא שגרגרים רבים התפזרו מתחת לשלחן, כפי דברי הרב. הוא מיהר אל הקאדי, שאישר אף הוא את דברי הרב, שבמקרה כזה לא חלה השבועה, והאשה אינה מגורשת. לשמחתו של המוסלמי לא היה גבול, והוא פרסם את חכמתו של הראב"ד לפני כל בני העיר.

❖ ❖ ולא קמו איש מתחתיו ❖ ❖

בספר "משוש תבל" (על התורה) מובא מעשה על דרש הפסוק "ולא קמו איש מתחתיו": באחד הימים נערכה אסיפת דיירים בבנין שבו היה גר מרן רבנו עובדיה יוסף שליט"א, כדי לדון בענייני הבנין, אך מקומו של מרן שליט"א נפקד שכן היה שקוע כל כולו בתורה. אולם יושבת ראש ועד הבית לא הסכימה לפתוח את הדיון עד שגם מרן יבוא בכבודו ובעצמו לאסיפה, הסבירו לה הדיירים והשכנים כי לא נאה להטריח את מרן ולהפריעו מלימודו, ובפרט שמרן שליט"א שלח את הנהג שלו שיהיה נציג שלו באסיפה, ומה שיוחלט על דעת רוב הדיירים - יהיה מקובל גם עליו. אך אשה זו ברוב טיפשותה התעקשה ועמדה בתוקף שמרן יבוא בעצמו. כאיש של שלום, לא רצה מרן שתתעורר מחלוקת חלילה, על כן בלית ברירה סגר את ספריו וירד להשתתף באסיפת הדיירים, והנה, לאחר שנסתיימה אסיפת הדיירים והוחלט מה שהוחלט, פנו דיירי הבנין והלכו לדרכם, אולם אותה אשה לא הצליחה לזוז ממקומה... שיתוק אחז ברגליה! הבינה האשה כי עונש הוא משמים על שפגעה במרן והפסיקה אותו מלימודו.. בצר לה, שלחה את השכנים שיקראו למרן, כי רוצה היא לבקש את סליחתו, ירד מרן ובא לפניו וברך אותה ברפואה שלמה, והזהיר אותה שמכאן ואילך תיזהר בכבודם של תלמידי חכמים! הנהנה האשה בראשה ושב ורפא לה..

בזמנים עברו, היו נוהגים להטמין את הקדירה (הסיר) של התבשיל בתוך עפר וכיוצא בזה, בכדי לשמור על חמימותו של התבשיל. ויש שהיו טומנים את הקדירה בתוך דבר שמוסיף לחמימותו של התבשיל, כגון פסולת של זיתים או של שומשמן, שגורמת לקדירה להתחמם יותר. וכל הטמנה שהיא בדבר שבא לשמור על חמימותו של המאכל, ולא להוסיף על חום הקדירה, כגון הטמנה בתוך בגדים, נקראת הטמנה בדבר שאינו מוסיף הבל. וכל הטמנה שהיא בדבר הבל להוסיף על חמימות המאכל, כגון הטמנה בפסולת של זיתים, נקראת הטמנה בדבר המוסיף הבל.

גזרו חכמים שלא להטמין אפילו מערב שבת (קודם כניסת השבת) בדבר שהוא מוסיף הבל. גזירה, שמא יראה שהמאכל אינו מחומם כל צרכו, ויבא להטמין ברמץ, שיש בו גחלי אש, ומתוך כך יבא לידי איסור תורה. ולפיכך, אסור להטמין תבשיל בערב שבת בפסולת של זיתים או במלח או בכל דבר המוסיף הבל. אבל בדבר שאינו מוסיף הבל, כגון בגדים או כרים וכסתות וכדומה, מותר להטמין מערב שבת. אבל ביום השבת עצמו, אסור להטמין אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל, גזירה שמא ימצא שהתבשיל צונן, ויבא לחממו באיסור. ולכן אסור לכסות ביום השבת עצמו קדירה שיש בה תבשיל חם, בכדי לשמור על חמימותה, וכל שכן שאסור לכסות בשבת בבגדים את קדירת התבשיל שמונחת על גבי פלאטה חשמלית בכדי למהר את בישולה וחימומה. אבל מערב שבת, קודם כניסת השבת, מותר להטמין מאכל בדבר שאינו מוסיף הבל, כגון בגדים. ולכן מותר לכסות במגבת את קדירת החמין המונחת על גבי הפלאטה מערב שבת, שהרי המגבת אינה מוסיפה הבל, ואם כיסה את הקדירה מערב שבת במגבת, וביום השבת אירע שנפלה המגבת, מותר לחזור ולכסות את הקדירה ביום השבת עצמו במגבת. אך זאת רק בתנאי, שנתבשל כבר התבשיל כל צרכו, שאם לא כן, נמצא שעל ידי כיסוי הקדירה הוא ממהר את הבישול ועובר על מלאכת מבשל בשבת.

ולסיכום: אסור להטמין סיר מאכל מערב שבת בדבר המוסיף חמימות למאכל, כגון בפסולת של זיתים וכדומה. אבל בדבר שאינו מוסיף חמימות, כגון בגדים, מותר להטמין מערב שבת. וביום השבת עצמו אסור להטמין אפילו בדבר שאינו מוסיף חמימות, כגון בגדים. ואם כיסה במגבת מערב שבת את הקדירה המונחת על גבי הפלאטה, ואירע שנפלה המגבת מהקדירה, מותר לחזור ולכסות את הקדירה במגבת שוב. **וכל זה דוקא אם נתבשל כבר המאכל כל צרכו, שאם לא כן, נמצא שעל ידי הכיסוי במגבת הוא ממהר את בישול המאכל, ועובר על איסור בישול בשבת.**

ד"ת לרפואת מרן רבנו עובדיה יוסף בן גורג'יה שליט"א
ימים על ימי מלך תוסף שנותיו כמו דוד ודוד

ברכת מזל טוב מעומקא דלבא לידידינו היקר הר' דוד ניזרי יצ"ו וב"ב לרגל הולדת הנכדה מיה נעה בשעה טובה ומוצלחת, יזכו לגדלה ביחד עם ההורים המאושרים, לחופה ולמעשים טובים.